

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " " 2 "
15 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Pred vojsko.

Ko naši bralci ta list v roke dobé, morala se je Turčija že odločiti za mir ali za vojsko. Kakor se poroča od vseh strani, ni dosti upanja, da bi se ohranil mir, ker se Turčija neče udati, in netrpi, da bi se vnanje vlade vtikale v njene notranje zadeve. Tudi Črnogorcem Turki nečejo nič odjenjati, pač pa obetajo reforme za kristjanske podložnike. Ker ves svet vé, kaj te obljube veljajo, in ker je osobito Rusija vedno zahtevala boljšega poročstva, kakor so pa turške obljube, je začetek vojske pred durmi. Ali se hodo obravnave še nekaj časa vlekle ali ne, odvisno je le od vremena; kajti sedaj so pota po Rumunskem in Besarabiji bojda tako razmočena, da vojakom ni moč marširati. Brž ko se zemlja osuši, smemo pričakovati, da se bode ruska vojna vzdignila proti jugu. Ker je turška politika jako omahljiva, se sicer še ne ve nič prav gotovega, vendar je 99% verjetnosti za vojsko.

Turčija je oborožena, kakor že davno prej ni bila, in hoče raje poskusiti vojno srečo, kakor se brez vojske udati ruskim tirjavam, ki jej nakladajo toliko ponižanja, kakor zgubljena vojska. Če bi Turčija sprejela sklepe carigradske konferencije, bi ne bila več samostalna vladarica v svojih evropskih deželah, ampak stala bi pod nazorstvom vnanjih vlad. Ni se toraj čuditi, ako hoče Turčija raje poskusiti še vojno srečo, preden se tem zahtevam uda. Duhovi so preveč razburjeni in po

verskem fanatizmu še pomnožena zaslepljenost brani turškim državnikom poslušati one inostranske svetovalce, ki jo pred vojsko svarijo in jej prigovarjajo, da naj se sklepom konferencije udá. Tako tedaj ne ostane nič drugega, kakor vojska, katero so vsi previdni državniki vedno in koj od začetka prerokovali, ne zmenivši se za čenče raznoterih turkoljubnih listov.

Tudi Rusijo žene moč narodne ideje v boj, ali hoče ali noče, in car bi ne bil več car, če bi se ustavil volji celega naroda.

Velikanski stroški, ki jih Rusija že do sedaj trpi, so preveliki, da bi se smela vojna kar brez vsacega sadu razpustiti, celi ruski narod pa vé, da niti turške obljube, niti ustava, niti zapadna Evropa turškim Slovanom ne bodo nič koristile in jim njihovega slabega stanja nič zboljšale, ker vsem primanjkuje dobre in resne volje. Za turške kristjane tedaj ni nobene druge rešitve kakor vojno posredovanje armade ruske. Ruski krogi o tem tudi niso nikdar nič dvomili in obravnave so se le zaradi tega toliko časa vlekle, ker je morala Rusija prej poskrbeti, da se zopet ne skuje kaka protiruska zveza, kakor leta 1854, ki je vse ruske namere uničila in skazila. Londonski protokol pa odstranjuje pariško pogodbo in daje Rusiji pravico, v Turčiji posredovati, če bi se jej potrebno zdelo. Ne damo sicer veliko za take papirnate pravice, ker papir nič ne pomaga, kjer ni istinitne samovlastne sile, vendar je pogodba le pogodba, in moralčno je tisti na boljsem in sočutje je na njegovi strani, ki ima

več pravice za se, ki se zamore sklicevati na pisano pogodbo.

Turški prijatelji tedaj ne jadicujejo zastoj, ker je Anglija ruski protekol podpisala, kajti sedaj ni več misliti na to, da bi kaka vlast Turčiji proti Rusiji pomagala. Kakor smo Anglijo vedno sodili namreč „veliko kokodajc, pa malo jajc“, tako se je v istini izkazala, ter se po vseh ovirah in nadležnostih, ki jih je delala, slednjič vendar le vdala. Rusko-turška vojska je tedaj gotova, zdaj ostane le še vprašanje, ali bo ostala izolirana, ali pa se bo naredila iz nje občeevropska mednarodna vojska?

Iz deželnih zborov.

Zbor Kranjski.

Druga seja 12. aprila. Predsednik naznani, da mu je došlo več peticij, med temi tudi peticija kranjske kmetijske družbe, ki prosi, naj bi deželni zbor kaj ukrenil zoper pokončavanje zarubljenih posestev po dolžnikih. Ta peticija se je izročila gospodarskemu odseku, druge pa različnim odsekom.

Dr. Bleiweis s tovarši interpelira vlado, kaj je s postavo o posuševanju ljubljanskega močvirja, ki jo je deželni zbor lani sklenil in o kateri, da-si je že leto in dan preteklo, ni nič slišati. Interpelacijo to izroči deželni glavar vladnemu zastopniku vit. Widmannu.

Poslanec Pakiž in drugi interpelirajo deželni odbor zaradi ceste od Sodražice preko Blok do Loškega potoka. Deželni glavar odgovori, da se ta reč kolikor more, pospešuje.

Rusko-turške vojske.

Iz Petrograda dobaja znamenita novica, da Turčija od Rusije nasvetovanega protokola noče sprejeti, in da se zlasti brani s Črnogoro skleniti mir in poslati posebnega pooblaščenca v Petrograd, ki bi se z vlado rusko dogovoril o potrebnih rečeh. Ta novica je podrla upanje državnikov, ki so še nedavno trdili, da se bodo turške zadeve mirno rešile, in zopet se nam napoveduje rusko-turška vojska, ki se utegne kmalo pričeti, ker s 13. t. m. poteče premirje med Turčijo in Črnogoro; francoski list „Temps“ celo naznanja, da hoče ruski car že 14. t. m. izdati manifest, če Turčija dotlej ne naznani, da hoče poslanca svojega poslati v Petrograd. Pri tej priliki bode morda bralce zanimalo, če kratko opišemo dosedanje rusko-turške vojske, katerih je bilo dosedaj devet.

1. Prva vojska bila je l. 1672. Aleksej I., sin Mihaela Romanovega, napovedal je v zvezi s Poljaki sultanu Muhamedu IV. vojsko ter je od njega zahteval Azov. Pa Aleksej je kmalo potem umrl in njegov sin Feodor III. je vojsko nadaljeval, Turke l. 1677 premagal in osvojil Ukrajno. Toda Poljaki so nenadoma raztrgali zvezo z Rusi in s Turki sklenili mir, ki so l. 1678 Ukrajno Rusom zopet iztrgali. Pa zaradi pomanjkanja živeža

so jo morali zopet prepustiti Rusom, ki so l. 1680 s Turki sklenili mir za 20 let ter zadobili varstvo saporoških kozakov, zaradi katerih se je bila prav za prav vnela ta vojska.

2. Ta mir pa ni trpel 20 let, ampak že čez 15 let (l. 1695) napovedal je car Peter Veliki sultanu Mustafi II. vojsko, da bi osvojil mesto Azov, katero so Rusi že v prejšnji vojski od Turkov zahtevali, in podvrgel krimske Tartare. L. 1696 je res v roke dobil Azov in Turke potolkel pri Perekopu. Ta vojska je trpela še kake 3 leta, l. 1699 pa se je sklenil mir v Karlovcih, v katerem je Turčija Rusom prepustila Azov.

3. Enajst let pozneje (1710) pričela se je tretja rusko-turška vojska. Švedski kralj Karl XII., ki je bil od Rusov l. 1709 pri Poltavi premagan, pobegnil je namreč na Turško ter je sultana Ahmeda III. pripravil, da je caru ruskemu vojsko napovedal. Leta 1711 šel je Peter I. velikemu vezirju do reke Prut naproti. Ker je pa predaleč zašel, bil je od Turkov zajet in bi bil pogubljen, če bi ga ne bila rešila žena njegova, Katarina. Ko je namreč vidila nevarnost, ki je pretila njenemu možu in vojski ruski, šla je v turški tabor ter je s svojimi briljanti podkupila velikega vezirja, ki kralju švedskemu že prej ni bil prijazen, ter ga pripravila, da je z Rusi skle-

nil premirje; 23. julija 1711 pa je bil v Falči sklenjen mir, vsled kterega je morala Rusija Turkom nazaj dati Azov in privoliti, da se je več trdnjav ob Črnem morju razdajalo.

4. L. 1736 vnela se je nova vojska med Rusi in Turki, ker je Avstrija carico Ano opomnila, da ji mora vsled sklenjene pogodbe na pomoč hiteti zoper Mahmuda I. Rusi so pod poveljništvom Münnicha napadli Krimski polotok in osvojili Azov, pa so se morali turške sili kmalo zopet umakniti. Bolje se jim je godilo prihodnje leto; Turki so bili v mnogih bitvah premagani od Rusov, ki so jim vzeli Očakov, Hodzim in celo Moldavo. Turčija bi bila vsled tega rada sklenila mir, pa dotične razprave so se razbile in l. 1739 se je zopet vnela vojska, v kateri so bili Turki od Rusov zopet premagani. Na zadnje pa so morali Rusi vendar le skleniti mir, v katerem se je določilo, da Azov ostane v oblasti Rusov, da se morajo pa razdajati njegove trdnjave. Tudi se Rusom ni dovolilo brodarstvo po Črnem morju.

5. Peto rusko-turško vojsko so provzročili poljski konfederativci, ki so sultana Mustafa III. pripravili, da je l. 1768 carici Katarini II. vojsko napovedal. Dve ruski vojni ste se vzdignile zoper Turke; eni je bil višji povelj-

Na dnevnem redu je troje poročil deželnega odbora, namreč o novi cesti čez turjaški hrib, o vzdrževanju krško-grosupeljske ceste in o zidanju nove norišnice. Prvi dve poročili se oddaste gospodarskemu, zadnje pa finančnemu edseku.

Dr. Schrey poroča v imenu finančnega odseka o načrtu postave deželnega odbora o dotacijah zaklada za učiteljske pokojnine. Načrt se sprejme z majhno premembo. Dr. Schrey je pri tej priliki slovenski bral tako, kakor kak učenec I. razreda normalke. Ko bi n. pr. francoski, angleški ali kitajski tako slabo izgovarjal in naglašal, bi ga bilo morda sram. V slovenskem zboru je tako trpinčenje slovenskega jezika vsakako nepodobno, gosp. dr. Schrey bi moral kot Slovenec po rodu slovenski vsaj brati znati.

Dr. Poklukar poroča o nakupu Dedečkovega posestva na Poljanah za podružnico bolnišnično. Odsek je predlog deželnega odbora le toliko spremenil, da se to posestvo nakupi iz deželnega zaklada, ne pa iz bolnišnega, ter da ostane deželna lastnina, s katero bi se, ako bi se ne rabilo več za bolnišnico, storilo, kar bi kazalo. Zbornica pritrdi temu nakupu posestva za 6800 gld. iz deželnega zaklada, ravno tako daljnemu predlogu istega poročevalca, da se kupi za 960 gld. od usmiljenih sester rastlinjak na bolnišničnem vrtu.

Dr. Zarnik poroča v imenu finančnega odseka o nekem dostavku k navodu za oskrbnitvo posilne delavnice, ki določuje, kako se smejo posiljenci rabiti za delo zunaj posilnice. Poslanec Horak želi pristavek, da bi posiljence smeli v delo jemati tudi obrtniki, ne pa da bi samo poljska in druga dninarska dela opravljali. Nasprotujeta mu Dežman in Schrey, češ, da bi na ta način nadzorovanje bilo težavno, ki je pa vsakako potrebno. Iste misli je vit. Widmann. Tudi Vesteneck se oglasi z nekim predlogom, katerega pa nobeden še podpiral ni. Slednjič se sprejmo odsekovi predlogi, po katerih se posiljenci smejo rabiti za poljska in težanska dela po mestu, zunaj njega pa ne dalje ko 3 kilometre. Po nasvetu istega poročevalca se dovoli vdovi paznika Tomica oskrbnina.

nik Galicin, eni pa Rumenzev. Galicin je 17. septembra 1769 potokel Turke pri Hozminu, in štiri dni pozneje pri Kočinu ter osvojil skoraj vso Valahijo*). Rumenzev pa je Turke porinil nazaj do Izakčev, in general Medem je ob enem Turke prijel v deželah kavkaških in tamošnje hribovske narode pripravil, da so se vzdignili zoper Turčijo. Drugo poletje zadela je Turke britka zguba tudi na morji, ker je rusko brodovje pod poveljstvom Orlovega iz izhodnega morja jadralo v grške pokrajine in turško brodovje pri Skiju 5. julija 1770 razkropilo in dva dni pozneje ostanke njegove Česmeški luki sožgalo. Ravno taka se je zgodila drugemu turškemu brodovju pri Andro'su. Ob enem so bili Turki tudi na suhem pri Kargi in Kalguskem jezeru tepeni od Rusov, ki so jim v jeseni leta 1770 vzeli Bender in Besarabijo, prihodnje leto pa Krim, kjer so tartarskega kana pregnali in postavili novega, ki se je višjemu gospodstvu ruskemu podvrgel.

Ta uspeh vojne ruske pa je zbudil zavist Prusije in Avstrije, ki je 6. julija 1771 s Turčijo sklenila zvezo in svojo vojsko zbrala ob moldavski meji. Prusija je skušala med državama posredovati, in ker je Katarini vsled

*) V spomin na te slavne zmage ustanovila je carica Katarina vojaški red sv. Jurija.

Poslanec Murnik poroča v imenu finančnega odseka o proračunih bolnišnega, porodišnega, najdenišnega in norišnega zaklada za l. 1877. Stanje teh zakladov je tako-le. Bolnišni zaklad: Dohodkov 68030 gld. 52 kr., potrebščine 59.678 gld. 71 kr., tedaj ima ta zaklad 8351 gld. 81 kr. več dohodkov, ko stroškov. Porodišni zaklad: Dohodkov 935 'gld. 60 kr., potrebščine 5786 gld. 82 kr., tedaj primanjkuje 4851 gld. 22 kr. Najdenišni zaklad: Dohodkov 818 gld. 20 kr., potrebščine 27.396 gld. 44 kr., tedaj primanjkuje 26.578 gld. 24 kr. Norišni zaklad: Dohodkov 2590 gld. 51 kr., potrebščine 29.737 gld. 89 kr., tedaj primanjkuje 27.147 gld. 38 kr. Primanjkljaj vseh teh zakladov se jemlje iz deželnega zaklada. Zbor pritrdi temu proračunu in predlogu dr. Schreya, ki se dotika računskih reči glede teh zakladov.

S tem je sklenjena druga seja, tretja je v soboto 14. aprila.

Politični pregled.

V Ljubljani, 13. aprila.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja se telegrafuje „Politiki“, da je 2000 prebivalcev torontalskega komiteta vladi ruski naznanilo, da jih je volja preseliti se v kavkaške pokrajine.

Iz Prage poroča „Čech“ č. 82, koliko slaven je bil shod katoliški belo nedeljo, in kako prenapolnjena nova dvorana katoliškega društva, da mnogi niso dobili več prostora. Knez J. Lobkovic je pozdravil zbor, in nato je navdušeno govoril kardinal Schwarzenberg o jubileju sv. Očeta skazovaje, kolikor več bridkosti mu prizadevajo neprijatelji, toliko več sladkosti delajmo mu katoličani. Za kardinalom je spregovoril škof Prucha, in kedar je zaklical: „Alo na pot v Rim, da sv. Oče vidi, da Češka je dežela katoliška in češki narod da je narod katoliški!“ je živo odmevalo soglasje po dvorani. Za njim je spregovoril knez J. Lobkovic, da Čehi hočejo slaviti jubilej tolikega papeža primérno doma in v Rimu. Koj tisti dan se jih je nekaj oglasilo, da pomorajo k tej slavnosti. V ta namen, da pri-

vstaje Kozakov pod Pugačevom tudi doma pretela nevarnost, sklenila je l. 1772 s Turčijo premirje, med katerim se je vršila prva delitev Poljske in se Rusija zopet sprijaznila s Prusko in Avstrijo. Pa že prihodnje leto (1773) se je vojska zoper Turke zopet vnela; toda bojna sreča Rusom ni bila tako mila, kakor prejšnja leta in po hudih zgubah so se morali čez Donavo nazaj umakniti. Ker je pa v začetku leta 1774 umrl sultan Mustafa III., pri kateri priliki so Janičarji nekaj rogovilili, turška vojska ni mogla vdariti za njimi, marveč so se Rusi poslužili te prilike in so pod Rumencevom zopet prekoračili Donavo in velikega vezirja pri Šumli zajeli ter Turke prisilili, da so 21. julija 1774 z njimi v Ručuk-Kainardši sklenili mir. Rusija je pri tej priliki od Turkov razun Azova dobila še Jenikale, Krč, Kinburn, pokrajine med Dnjeprom in Bugom pa prosto brodarstvo po turških vodah. Tudi krimski polotok postal je od Turčije neodvisen, kar je bilo za Rusijo jako ugodno, ki si je že nekaj let pozneje polotok podvrgla, ne da bi se bila Turčija mogla upirati. Ta mir bil je naj hujši udarec za Turčijo, ki je odtistihmal začela pešati in razpadati.

(Konec sledi.)

pravi posebno čestitko do sv. Očeta in vredni poslanstvo češkega naroda v Rim ter vrvnato pristojno praznovanje v Češki domá, osnuje se odbor v katerem so grof Fr. Thun, grof J. Ledebour, grof E. Nostic, kanonika Karlach in Schwarz, profesorji Borovy, Bauer in Drozd, ravnatelj šolska Seidl in Heinrich, gosp. Žižka in govornik knez J. Lobkovic.

Tirolski list „Tir. St.“ poroča, da je c. namestnik vladi priporočal, da naj se za deželnega glavarja zopet imenuje dr. Rapp. Kar mu v nedeljo 8. t. m. dojde telegrafično poročilo, da je za deželnega glavarja imenovan viltenski opat Frančišek Sal Blaas. Grof Taaffe se nemudoma pelje v Vilten, da g. opatu to naznani. Na Dunaju se jim ni zdelo vredno moža, ki so ga za tako važno in odgovorno službo odbrali, prej vprašati, mu bo limogoče prevzeti jo ali ne. G. opat je deželno glavarstvo odločno odbil. Po noči se je menda neprenehoma sem ter tje telegrafiralo. V ponedeljek na vse zgodaj se g. opatu zopet prigovarja, da naj izvolitev sprejme, ker si sicer nakoplje nemilost cesarjevo. Pa tudi g. opata ni pripravilo, da bi bil deželno glavarstvo sprejel. Cesar so odpoved njegovo sprejeli in Fedrigotia imenovali za deželnega glavarja.

Iz Dalmacije poroča „Agr. Presse“, da je neki ljudskih shod v Krivošji 31. marca sklenil, da se hoče vojaškemu poveljniku ponuditi 6000 bokezev in vsa potrebna živina, če pride povelje, da naj marširajo na Turško.

Vnanje države.

Bismark dobil je od cesarja do meseca avgusta odpust. V notranjih zadevah ga bo nadomestoval Camphausen, v vnanjih pa Bülow.

Ruski listi poročajo o nekem govoru, ki ga je 19. marca v Moskvi imel podpredsednik slovanskega odbora g. Aksakov. Vse je bilo tiho in poslušalci so bili silno ginjeni, ko si je Aksakov obrisal solze ter rekel: „Ogoljušni smo in onečasteni, ker smo brate svoje zapustili in izdali; kri kaplja od naše obleke in Kajnovo znamenje na čelu vprašuje: Ruska, Moskva, kje si pustila svojega brata srbskega? Idi, vzdigni se Rusija, omij si kri z obraza, zgrabi za meč in vstopi se pred prestol carov ter reci: Daj nam zopet našo čast, pelji nas v boj, da umiraje za pregreho svojo zadostimo, in bratje naši pozabijo, da smo jih izdali.“ Listi, ki so objavili ta govor, bili so konfiscirani. Aksakov pa je bil menda telegrafično poklican k caru. Ta govor jasno priča, kako sodi in kaj želi narod ruski.

Črnogorci se razpostavljajo ob meji in hočejo oblegati Nikšiče in Podgorico, če se boj zopet prične. Že se je potrebno zaukazalo, da Turki Nikšičev ne bodo mogli preskrbeti z živežem. Knez je dobil za vojskine namene 80.000 napolendorov, tudi je s miridiškim knezom Prenkom sklenil zvezo. V Bosni se vstajniki ravšajo s Turki, s kterimi so se te dni tudi Miriditi neki prav hudo sprijeli.

Iz Rima ima „Čech“ 8. t. naslednji veseli telegram: Poročila o zdravju sv. Očeta poslednjo dobo zopet razširjevana in naznanujoča, da se je papeža lotila stanovita slabost, so popolnoma izlagana. Ob lepem vremenu včerajšnjem in današnjem sprehajali so se sv. Oče po vrtovih Vatikanskih. — Oglasi potnikov v Rim o jubileju se jako množijo. Iz Francije je narastlo število do 15.000.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 11. aprila. (Požarna straža.) Zadnji požar na Poljanah je zopet pokazal, kolike pomoči se je Ljubljani nadejati od požarne straže, če nastane kje požar.

Lep čas je pretekel po strelu, predno se je zbralo na „rotovži“ toliko brambovcev, da so mogli gasilno orodje iz dvorišča spraviti in peljati proti pogorišču, kjer je bil zažgani skedenj in kozolec v sredi vrta in drugih poslopij že ves v plamenu. Ljudi se je bilo mnogo zbralo, a vsi so le gledali, nihče ni stegnil roke, da bi gasil, ker vse je le čakalo na gasilce, ki so za gasenje privilegirani. Slednjič pridrdrajo, pehajo in sujejo ljudi, da si naredo pot, potem se spravijo na gasenje, a predno so po napeljanih cevih dobili vode, je bilo goreče poslopje že vse na tleh. Da bi ne bilo tiho vreme, kakor je bilo, ampak količkaj vetra, brž bi se bil razširil požar in vse spodnje Poljane bi bile v nevarnosti, gasilci bi ognuja ne bili ustavili. Ta večer sem slišal večkrat na lastna ušesa besede: „Ta požarna straža ni za brambo ognja, ampak le za parad.“ Jaz nisem nikakor sovražnik požarne straže, ampak jo cenim kakor vsako koristno ljudoljubno napravo. Ali dokler ima strankarske namene, in je protinarodna, ne more biti obče koristna; dokaz temu je ravno sedanja ljubljanska, ki se še pri nobenem požaru ni posebno odlikovala. Sploh, kar pri nas nemurji osnujejo, ni dosti prida.

Iz St. J. K. 10. aprila. (Zdravilo zoper rape.) Morebiti ne bo odveč, če sledeči dogodek pojasnem, vsaj živinskim zdravnikom v prevdarek. Imel sem v kraju konjskega hleva več let posel, da sem moral mokro verižnico (ketno) vleči, katero je gnojnica „rapastih“ kónj močila; in ker sem se večkrat ob verižnico vprasknil, dobil sem tudi jaz na rokah globoke grinte (rape), ktere sem tri leta boleče nosil. Poskušal sem vse tudi najhujši reči, ali vse zastoj; pride mi v glavo: „Kaj, ko bi si roke solil? in res, kar se je dalo, sem si jih s solijo večkrat zmel, in postale so vselej plave, v 14 dneh pa sem bil popolnoma strupenih grint prost. Ali bi ne bilo dobro to tudi pri rapastih, večkrat še dobrih konjih poskusiti?

Iz Gorice, 7. aprila. (Najdena trupla.) Čakal in čakal je pisatelj teh vrstic, da bode kdo neko čudno skrivnost iz Fajferjevega poslopja po „Soči“ ali kakem drugem časniku svetu naznanil. Ker pa do sedaj te skrivnosti nihče ni obelodanil ne po „Soči“ in menda tudi po nobenem drugem goriškem časniku ne*) hočem reč svetu razodeti, kakor sem jo slišal.

7. marca so zidarji v Fajferjevi gostilnici popravljali neko nizko sobo (mesato), katero so upotrebljevali za spalnico. Neki mladeneč pa, pomagač pri delu, ni imel ravno kaj delati, zatorej začne rušiti pod (pravillon), in ko prvo žaganico vzdigne, oj strah in groza! bilo je človeško truplo pod njo, že vse strohnjeno, le čevlji so se dobro poznali. Ves prestrašen pokliče načelnika in druge zidarje. ki naglo priskočijo in ostrme. Hitro razrušijo in privzdignejo še drugo žaganico, in glej! drugi mrlič pod njo! Rušijo dalje, in najdejo pod šestimi žaganicami šest mrličev prav po vojaško „in reihe und glied“ položenih. Hišni gospodar slišavši to, se je neki silno jezil, ter rekel: „Kdo vam je ukazal rušiti pod? To mora biti stara reč, gotovo je že čez 90 let.“ Po tem čudnem dogodku ga ni bilo več k delalcem. Ker je že toliko časa vse tiho, se je reč menda potlačila, ker govori se tudi, da je ondi bilo pokopališče. Res izvanredno in čudno pokopališče, če so se mrliči pod pavillon skladali! In ko bi tudi pokopališče ke-

daj tukaj bilo, vpraša se: kako je mogoče, da trupla niso popolnoma strohnele in v prah razpadle? Neki znaajden mož pa je sodil, da se je moralo tukaj kaj posebnega zgoditi, odkar je k večjemu deset let preteklo. Naj bo pa že kakor hoče, stvar je vendar le vredna, da se preiskuje in da pravo pride na dan. Ker nič ni tako skrito, da bi enkrat ne bilo očito.

Spod Čavna na Goriškem, 8. aprila. (Prepotrebna okrožnica za Primorje.)

C. namestništvo v Trstu je razposlalo neko jako potrebno okrožnico; le škoda, da ta okrožnica ni že davno ob enem na svitlo prišla z okrožnico prečast. nadškofijskega ordinarijata; koliko hudega bi se bilo pač odstranilo, kakor se bode v trdnem zaupanju saj odsihmal. Ta okrožnica zadeva namreč prepogoste plesne, — včasih zares plesnjeve, — veselice na tako imenovanih brijarjih, (Tanzböden), na katerih se je izcimilo toliko novih sovrašttev, ljubosumnosti, in drugih strasti, katerih nasledki, žalostni nasledki, so bili navadno le pretepi in poboji. Pač bi imel plesni kronist ali zgodovino pisec dokaj gradiva, ako bi bil hotel zabilježevati in opisovati vse one plesne zabave in njih žalostne pritikline, ki so se sosebno od l. 1850 sim — toliko časa pametim jaz splesovanje na deželi, — vršile na škodo zdravja, življenja in nravnosti sploh po vsej goriški pokrajini, in sicer po slovenskem kakor tudi laškem oddelku. Zato je bila ta namestniška okrožnica združena z nadškofijsko res že silno potrebna.

V slovenskem prevodu, kterega so prejela tudi vsa županstva po goriškem, sežanskem in gradiškem glavarstvu, se blizo tako le glasi:

Št. 128.51. — C. kr. okrajnim glavarstvom v Gorici, Sežani in Gradiški!

Knezoškofijski ordinarijat se je semkaj s prošnjo obrnil, da bi se z vsimi pomočki, ki jih imamo v roki, zavračale javne plesne zabave, ktere se po deželi (goriške) nadškofijske čedalje bolj množijo, ali pa saj omejile. Pač ni treba nobenega obširnega razlaganja, da bi se dokazale škode, ktere provzročujejo te plesne veselice v nravnem, gospodarskem in zdravstvenem oziru ljudstvu na deželi, in kako je želeli, da bi se kolikor je le mogoče omejile. Če okrajna oblastnija tudi ne more naravnost vplivati na podeljenje plesnega dovoljenja, ki v krajih, kjer ni nobenih policijskih oblastnij, kakor je znano, spada v delokrog občine, je vendar v njih moči posredno vplivati na županstva podučevaje in svetovaje jim, da zave-rajo prepogosto dovoljenje istih veselic. Pri tej priliki je treba opomniti, da občine po mnogih okrajih, kadar dovolijo ples, prosijo vselej tudi za žandarmerijsko pomoč, da se zabranijo nerednosti in pretepi, ko bi kje nastali. Ker pa tako odposlanje žandarmerijskim patrolam, katerih orožnikov že tako ni v zadostnem številu, neopravičen posel daje, ter jih odpravega službenega opravila odteguje, se take (žandarmerijske pomoči) v nobenem slučaju ne smejo več dovoliti, in naj se občinskim predstojništvom prepusti, da vzdržujejo in oskrbujejo red in mir z lastnimi sredstvi in pri lastni odgovornosti, ali pa če se ne čutijo zato dovolj močne, naj se naprošeno dovoljenje za ples nikakor ne podeli. C. kr. okrajnemu glavarstvu je s tim pokazana pot, kako naj se ravna po ravno rečenem, ko bi se kje kaj takega primerilo.“

To okrožnico je prejela tudi vsa duhovščina v postnem času ob enem z enako nadškofijsko, v ktorej stoji, kako naj se tista pri podeljenju ali nepodeljenju plesnih zabav ravna.

Nadškofijska okrožnica se sklicuje na ravno

omenjeno namestniško. Ker imajo, pravi ta okrožnica, pravico dovoljevati plesne zabave, — zvonaj goriškega mesta, kjer so po dekretu javne policije po vsem prepovedane, — občinski predstojniki, priporočamo čest. duhovstvu, da naj si po moči prizadeva predstojnike svojih občin prepričati in preprositi, da naj se vsaj prav redko poslužujejo te svoje oblasti ter dovoljujejo plesne, ako jih nikakor popolnoma zabraniti ne morejo. Če bi pa tudi ta trud zastoj bil, potem hočemo in zapovedujemo, da se obhod z Najsvetejšim, ali oni obhodi, ki se imajo o priliki praznovanja cerkvenega patrona, bodisi ob nedeljah ali praznikih, opuste, če bi se namreč pripetilo, da se v tih dnevih obhajajo javne plesne zabave.

O tej naredbi naj se ljudstvo o priliki in tudi ob nedelji, ki je pred plesom, podučiti in naj si izvoli med obhodom, procesijo — ali pa plesom. Če se zdrži plesa, naj se obhod ima sicer pa ne.

Kar zadeva izlete iz far za službo božjo v vikarijat od njih odvisne, kateri shodi dajejo mnogokrat*) povod k godbi in plesu, pričakujemo še posebna poročila iz dekanatov, ktera nam bodo dala mero in podlago za bodoče ali daljše naredbi, ki se imajo v tej zadevi odločiti. Gotovo je znano čast. duhovščini, koliko hudega žalibog izvira iz javnih plesov, kakor se dandanašnji vršijo. Zarad tega naj vse žile napenjajo, da sebi podložno ljudstvo podučujejo ob vsaki priliki in ob enem z vso modrostjo o tih zlih, in naj z božjo pomočjo vselej tje merijo, da se vir tih nesreč t. j. javni plesi, če ne popolnoma odstranijo, vsaj zmanjšajo, in da pridejo močno in polagoma iz navade.“

Glejte, koliko prida bo prihajalo iz tega, ker se svetna in duhovska vlada v tej reči vzajemno podpirate. Ta navada plesne obhajati se začinja v goriški okolici brž po veliki noči z belo nedeljo. Toda, že se je pokazal sad tih okrožnic. V Š. je imel biti po stari navadi ples, ali tamošnji župan, akoravno laškega rodu, ga ni hotel na svojo odgovornost dovoliti, in to tim manj, ker je bil tamkej na velikonočni pondeljek ponočni pretep, v katerem je bil ravno pomirilni krčmar s kamenom tako hudo v čelo zadet, da je še zdaj v smrtni nevarnosti. V B., tudi v goriški okolici, se pripoveduje, da so pri ponočnem pretepu fantje tudi enega z nožem tako hudo ranili, da je kmali umrl. Kteri župan bi bil še tako aboten, da bi plesne na svojo odgovornost dovoljeval? Jaz menim, da le največi sebičneži, kterim je nraavno obnašanje mladine deveta briga, t. j. k večjemu tisti, ki so podobni onemu županu v R., kateri se ni sramoval ob birmovanju v pohujšanje birmancev celo na takem prostoru ples napraviti, kjer je morala Njih prevzvišenost knezonadškof prav blizo memo iti, kar je o svojem času po pravici ranjki „Glas“ oestro grajal! Nihče bi ne bil imel toliko proti plesu, ako bi ne dajal tolikokrat povoda k spraznjenju že tako slabo rejene kmečke mošnjice, in pa v kvar telesnemu zdravju in v pogin nraavnosti njezne mladosti obojega spola. Pošteno naj bi se smela mladina razveseljevati, ali današnji plesi po deželi, kakor ve vsak, kdor je imel priliko to zabavo, ako se sme tako imenovati, opazovati, je bita le šola pohujšanja in nenraavnosti. Zgodb in zgledov bi se lahko brez števila navedlo. Naše čitalnice so pa tudi postale odveč plesalnice, zarad tega je pa tudi le malo zaželjenega vspeha in napredka pri njih najti. Večina njih le hira in mnogo jih je že zginilo izpod slo-

*) V nekterih nemških časnikih je bilo brati da se je izkopalo nekaj kosti, kar priča, da je bilo tam kako pokopališče.

venskega obzorja. Kajti ljudstvo naše potrebuje boljše in zdravše hrane, kot so mu one navadno ponujale. Tiste mu priskrbite in hvaležen vam bode za to on in njegov zarod na veke! —

Domače novice.

V Ljubljani, 14. aprila.

(Velec, knez in škof) so se včeraj odpeljali na Dunaj.

(O pomanjkanju duhovščine.) „Slovenec“ je povedal, kako so na poziv Zagrebskega nadškofa nekdanji in sedanji ravnatelji in gospodje odgojevatelji preiskovali vzroke pomanjkanju klera ali duhovstva ter jih odkritosrčno res priobčili bolj gledé na stvar nego na osebe ktere koli. Sedaj pa se je prevzvišeni pastir Djakovski J. J. St. oglašil na to v posebnem izvrstnem spisku, ki ga pod naslovom: „Način kako da se doskoči nestašici svečenstva i kako u obće da se odgojiva duhovna mladež da što bolje svomu zvanju odgovara“ — prinaša „Kat. List“ br. 15 v prilogi in „Obzor“ v br. 84, ker je res znamenit. V njem prevzvišeni pastir nasvetuje, naj se bogoslovje učí na vseučilišču v Zagrebu in bogoslovno semenišče vstanovi tudi za Djakovo in Senj, v Djakovu pa naj se napravi deško semenišče itd. V resnici krepke pa pové o novi postavi vojaški in nekterih družih stvaréh, o kterih spregovoriti hočemo pri bližnji priliki. Kakor postni pastirski list tako tudi ta očitno kaže, da je Josip Juraj na jugu slovanskem pravi biskup katoliški. Slava mu!

(Iz seje mestnega odbora) 12. t. m. vdeležili so se vsi odborniki razun g. Goršiča, ki je po opravih odšel na Koroško, in dr. Schafferja, ki biva na Laškem. Odbor enoglasno izreče, da je nevedležba obeh opravičena, da ju tedaj v §. 42 mestnega statuta določena kaznen ne zadene. Župan Lašan pozdravi nove ude in si izprosi pravico zahvalo izreči g. Terpinu, ki je letos iz odbora izstopil. Se zgodi enoglasno. — Predsedništvo potem prevzame podžupan dr. Schrey. Po nasvetu finančnega odseka se za župana enoglasno določi dosedanja plača 2000 gld. — Glede volitve župana predlaga dr. Ahačič, da naj jo vodi starosta odbornikov, kakor določuje §. 42 in 43 mestnega statuta! Tudi je to v navadi ne le v državnem zboru, ampak tudi v drugih mestnih odborih, kakor je telegrafično poizvedel. Predlog se sprejme enoglasno, in stavbeni svetovalec, g. Potočnik kot starosta prevzame predsedništvo. Ker je bilo pri glasovanju oddanih 29 listkov, nazočih pa je bilo le 28 odbornikov, se je po nasvetu dr. Supana volilo še enkrat. Izvoljen je bil zopet g. Lašan, ki je dobil 23 glasov; 1 je dobil dr. Schrey in 4 listi so bili prazni. Predsednik vpraša g. Lašana, če volitev sprejme? G. Lašan naznani, da volitev sprejme in se odboru zahvali za zaupanje, ker ga že v tretje voli za župana, in obljubi, da si bode prizadeval vstrezati vsem željam, če bodo cesar potrdili njegovo volitev. Starosta omenja, da si bodo odborniki prizadevali podpirati ga vsestransko, potem pa predsedništvo zopet izroči g. podžupanu. Pri volitvi novega podžupana dobil je dr. Schrey 19 glasov, g. Dreo 2, in 7 listkov je bilo praznih. Po volitvi raznih odsekov bila je seja končana.

(Iz družbe kmetijske.) Sl. ministerstvo kmetijstva je družbi kmetijski za letošnjo leto poslalo 100 gld. državne podpore za svilorejo. Družba kmetijska je v soglasji z zastopnikoma c. kr. deželne vlade in deželnega odbora onih

100 gld. izročila svilorejski družbi v Metliki v koristno porabo. — Vlogo podružnice Novomeške o ustanovitvi poskušalnega vinograda na Dolenskem je družba kmetijska v seji 8. dne t. m. sklenila, nemudoma izročiti sl. deželnemu zboru; — v tej seji je bilo tudi sklenjeno, na sl. deželni zbor se obrniti s prošnjo, naj bi blagovolil delati na to, da se po ustavni poti zadobi dodatek kazenske postave, po katerem bi se zabranilo strašansko pokončevanje zarubljenih zemljišč, po katerem se čedalje več neizmerne škode godi upnikom in kmetijstvu sploh; — ker še ni glasú o željno pričakovani postavi za obdelovanje Ljubljanskega močvirja, bilo je sklenjeno, potrebno včiniti, da bi se pospešila rešitev te nujne zadeve. — Konečno se je na znanje vzela nova volitev odbora podružnice kmetijske v Kranji, katero je 22. dne u. m. vodil mestni župan g. K. Šavnik; pri tej volitvi so bili izvoljeni: za prvomestnika g. Matej Pirc, posestnik, za namestnika pa g. Oton Detela, grajščak, — za odbornike gospodje: Franc Keršič, posestnik, Lorenc Rozman, posestnik, in pa Karol Šavnik, lekar in mestni župan. Centralni odbor se od imenovanih rodoljubov nadja vspešnega delovanja na prid kmetijstva. „Nov.“

(Slovensko gledišče.) V nedeljo 15. t. m. bo imela vrla igralka gospica Podkrajškova svojo benefico z igrama „Na kosilu bom pri svoji materi“ in „Trnje in lavor.“ Ker je gospica velika podpora slovenskemu gledišču, zato jej želimo polno hišo.

(„Turški list“) poroča o nekem zločinstvu, ki se je v Ratečah pri Kranjski gori pripetilo, pri katerem je 6 s kolmi oboroženih fantov nekega Janeza Petraša napadlo in umorilo. Radostno vpraša: „Bodo li „Slovenec“ in „Novice“ tudi to zločinstvo pripisovali liberalcem? Komu spada skrb, da se mora deset božjih zapoved spolnovati?“ In sklepa: „Maziljeni patroni „Slovenca“ in „Novic“ se bodo s tem prepričali, da duhovstvo svoje naloge ne more in noče spolnovati.“ Temu odgovarjamo: Duhovstvo je vedno svojo nalogo zveto spolnovalo in jo spolnuje; duhovni vedno razkladajo božje in cerkvene zapovedi, v nemajo vernike k keršanski ljubezni do bližnjega, opominjajo grešnike k pokori in k vrednemu prejetanju ss. zakramentov, trdovratnim prelomljevalcem pa žugajo, kakor Bog z gromom na sinajski gori, z gromečim glasom s večno kaznijo. Kdo more duhovne storiti odgovorne za vsa zločinstva, ki se v njih duhovnijah godé? Duhovni imajo svojo oblast le v cerkvi, zunaj cerkve imajo zvezane roke, ker so brez svetovne oblasti, in tedaj ne morejo zločincev ne brzdati, ne kaznovati. Sv. evangelij pravi: da je Kristus z bičem izganjal oskrunjevalce iz tempeljna; pa on biča nikoli ni rabil zunaj tempeljna, da bi bil zločince lovil ali kaznoval. Kristus je bil gotovo nar boljši učenik 10 božjih zapoved, pa tudi on ni mogel vseh hudodelstev odpraviti, in ko je on nedolžno trpel na križu, bila sta ž njim križana tudi dva razbojnika, kterih eden je na strani Gospodovi v nespokornosti umrl. Vsak vojaški poveljnik razklada deloma sam, deloma po svojih namestnikih, svojim vojakom njihove vojaške dolžnosti, jih opominja k treznosti, jih navduša k hrabrosti in zvestobi do cesarja in domovine. Pa v kljub temu se nahajajo vojaki, ki teh dolžnosti ne spolnujejo. Kdo bo pa tako trmast, da se bo predrznil trditi: poveljniki in stotniki so hudodelstev krivi, ker vojakom premalo razkladajo njihove vojaške dolžnosti? — Tako tedaj noben ne more očitati duhovstvu, da je ono krivo vseh zločinstev, ki se v kljub

njegovemu trudu doprinašajo. Kdo je pa kriv, da se svarila duhovnov v nemar pušajo, in se zločinstva zmirom bolj množé? Tega so krivi edino le „turški list“ in njegovi liberalni privrženci, ki tiste vernike zasmehujejo, kteri duhovne poslušajo. V vsakem listu, pri vsaki priliki hujskajo ljudstvo zoper duhovne, in pravijo: „Nič ni res, kar duhovni učé, — to je njihov posel, da tako govore in s tem ljudi sleparijo; ni Boga, ne pekla, ne hudiča itd.“ Ali se je potem čuditi, ako se nekteri omahljivi dajo zapeljati od sladkih besed zapeljive „taglatove“ kače, da potem zanemarijo obiskovanje cerkve in poslušanje božje besede? In zares se samomori, pretepi in poboji večidel od takih doprinašajo, kterim so liberalci vero v Boga, in spoštovanje do cerkve vzeli, ali pa od takih, ki so sad nove šole že okusili. Nasveti „turškega lista“: da bi se veronauk iz srednjih in višjih šol izključil, gotovo tudi ne merijo na to, da bi duhovni med ljudstvom imeli več vpliva in veljave. Tako „maziljeni“ patroni „Slovenca“ in „Novic“ odvrtaajo od sebe in duhovstva, natolcevanje Tagblattovo, ter ga po pravici vračajo „z vsemi barvami maziljenemu turškemu listu,“ ker se s tujim blagom nočejo ponašati.

Razne reči.

† Č. g. Alojzij Telijan, fajm. v Starem logu na Kočevskem je umrl. R. I P.

— V Karlovcu je pretekli pondeljek zjutraj umrl občespoštovani mestničan Mihael Keršič v 87. letu svoje starosti, domá iz Kranjske, tast g. Ivana Vončinu, bivšemu podžupanu Reškemu, županu Zagrebškemu, sedaj zastopniku narodnemu itd.

— Novomeška kmetijska podružnica je v občnem zboru 4. t. m. sklenila: 1. Da se kupi poskušalni vinograd na Dolenskem iz deželnega zaklada, naj se družba kmetijska naprosi posredovanja pri deželnem zboru; — 2. od jeseni počenši l. 1877. naj se vsako leto enkrat v Novem mestu, drugikrat v Metliki, tretjikrat v Krškem itd. napravijo razstave kmetijskih pridelkov vsake vrste; prva naj bo v Novem mestu; — ker se podružnica Krška že sklada z navedenim predlogom, naj se zdaj že povabi podružnica Metliška ali še ktera druga Dolenska v napravo take razstave; — vodstvo razstav prevzame poseben odbor, kteremu predsedstvo se izbere iz udov tistega okraja, kjer je razstava; — stroški se pokrijejo z doneski dotičnih podružnic in pa odločeno vstopnino; — vsaka sodelevajoča podružnica skrbi za premije za razstavnike svojega okraja, — centralni odbor družbe kmetijske pa se naprosi za srebrne in bronaste svetinje in pa pohvalna pisma; — 3. v okraji Novomeškem se vpeljejo trgovski mešetarji; — podružnica Novomeška vpelje poselske knjige, v kterih se zaznamovajo lastnosti kmetijskih poslov; — 5. na stroške podružnice se omislijo sита za čiščenje deteljnega semena od prede nice. Kdor o teh sklepih hoče kaj več in bolj na tanko izvedeti, izve to v pisarnici podružničnega odbora. Stenografični zapisnik teh obravnjav se razglasi pozneje.

Orglar.

V orglanji, cerkvenem petji in cerkveniški službi izurjen človek, z dobrimi sprečevali previden, išče službe. Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod naslovom: J. Č. pošta Cerklje — p. Krainburg. (1)